

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולתן בן הרב ישראל זצ"ל

פרה ששתתה מי חטאת

(י"ז ב') אמר מר: רבי יהודה אומר: לכל טמא (דסבר רבי יהודה טומאת משקין לטמא טומאת כלים דאורייתא). (ומסיק) אמר רב יהודה אמר שמואל: חזר בו רבי יהודה.

איבעיא להו: מכלים הוא דהדר ביה, אבל באוכלין כרבי יוסי ורבי שמעון סבירא ליה (דמשקין מטמאין אוכלין מדאורייתא). או דילמא לגמרי הדר ביה, כרבי מאיר (דאמר לא מיטמא אפילו אוכלין, אלא מדרבנן)?

אמר רב נחמן בר יצחק: **תא שמע**, פרה ששתתה מי חטאת (ושחטוה בעודן במעיה), בשרה טמא (שמקבלת טומאה מהן, דמי חטאת מטמאין אפילו אדם וכלים מהתורה). רבי יהודה אומר: בטלו במעיה (דאינן ראויין עוד למי חטאת, ואין עוד שמן עליהן).

(י"ח א') ואי סלקא דעתך מכלים הוא דהדר ביה, אבל באוכלין כרבי יוסי ורבי שמעון סבירא ליה, אמאי בטלו במעיה לגמרי? נהי דטומאה חמורה לא מטמאו (דבטלו מתורת מי חטאת לענין דלא הוו טמא אב הטומאה לטמא אדם וכלים), טומאה קלה (לטמא אוכלין) מיהא ניטמאו!

מאי בטלו במעיה נמי, בטלו מטומאה חמורה. אבל טומאה קלה מטמאו. וכו'.

רב אשי אמר: לעולם בטלו במעיה לגמרי, משום דהוה ליה משקה סרוח (ותניא בתורת כהנים "וכל משקה אשר ישתה בכל כלי יטמא", פרט למשקה סרוח).

שיטות הראשונים

דין מי חטאת ששתתה אותם פרה: הרמב"ם פסק כרבי יהודה, שבשרה טהור אף מטומאה קלה. וכתב, "פְּרָה שֶׁשְׁתֵּת מִי חֲטָאת - אֵף עַל פִּי שֶׁנִּשְׁחָטָה בְּתוֹךְ עֶשְׂרִים וְאַרְבַּע שָׁעוֹת, הִרִי בְּשָׂרָה טָהוֹר, שֶׁנֶּאֱמַר: "לְמִשְׁמַרְתָּ לְמִי נִדָּה" (במדבר, חוקת, יט.ט); בְּזֶמַן שֶׁהֵם שְׂמוּרִין אֵינָם בְּטָלִין, אֲבָל בְּזֶמַן שֶׁשְׁתֵּת אוֹתָן פָּרָה - בְּטָלִין, שֶׁהִרִי אֵינָן שְׂמוּרִין.² וכן פסק המאירי.³

משקה שנטמא ואח"כ נפסד ונסרח: כתב הרמב"ם "כֹּל מִשְׁקָה שֶׁנִּטְמָא, וְאַחֵר שֶׁנִּטְמָא נִפְסַד וְנִסְרַח - הִרִי זֶה בְּטָמְאוֹ לְעוֹלָם, שֶׁאֵין הַמִּשְׁקָה יוֹצֵא יָדִי הַפֶּלֶב לְעוֹלָם..."⁴ והמאירי פסק כטעמו של רב אשי, וכפי שדרשו ב'תורת כהנים' "וְכָל מִשְׁקָה אֲשֶׁר יִשְׁתֶּה", פרט לסרוח.

¹ שם משקה טמא מי ליכא עלייהו כשאר משקין, לטמא בשר זה שהוא אוכל? דהא משקין בעלמא ניהו, ושם טומאה לא פקע מיניה, דניטמאו מחמת עצמן. דאין נגיעה גדולה ממה שהן נוגעין בעצמן, וכי אזיל שם מי חטאת מיניהו הוו להו משקין שנגעו במי חטאת. אלא שמע מינה מכלהו הדר ביה, וכיון דבחוץ לא מטמאו משקין אוכלין אלא מדרבנן, הכא דמילתא דלא שכיחא, לא גזור.

² הרמב"ם נִימַק הַדִּין בַּכֵּךְ שֶׁנֶּאֱמַר לְמִשְׁמַרְתָּ וְכוּ', וְלֹא הַזְכִּיר טַעְמִיהָ דְּרַב אֲשִׁי מִשּׁוּם דְּהוּי מִשְׁקָה סָרוּחַ. וּבִיָּאָר בַּצִּל"ח, דְּרַב אֲשִׁי הוֹצִיָּךְ לְטַעַם זֶה לְדַעַת רַבִּי יְהוּדָה. אֲבָל לְדִידָן דְּקִיָּמָא לָן מִשְׁקִין לְטַמָּא אַחֲרִים לֹא דְאוֹרִייתָא, וְכַמוּ שֶׁפֶּסֶק הַרְמַב"ם (הל' שאר אבות הטומאות ז,א), אִם כֵּן אֲפִילוּ לֹא הוּוּ מִשְׁקָה סָרוּחַ ג' כִּי נִיחָא דְּבִשְׂרָה טָהוֹר. (אֲמַנָּם רָאָה לְהֵלֶן, בְּפִיסְקָה הַבָּאָה) עוֹד יֵשׁ לְהַעֲיִר, שֶׁבִּפְיָהּ"מ (פֶּרָה ט,ה) כֶּתֵב הַרְמַב"ם שֶׁאֵין הַלְכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה. וְצ"ב.

³ מקורות - רמב"ם (פרה אדומה טו,ז). מאירי (י"ז ב', ד"ה כל שנגעו).

⁴ זה לכאורה דלא כסברת רב אשי, שמשקה סרוח מפקיע מטומאה. מקורות - רמב"ם (טומאת אוכלין ב,כא).

הגיליון מבוסס על ספרי "נתיבי הלכה" על מסכתות הש"ס:
בהסכמת הרבנים הגאונים: הרב שריה דבליצקי זצ"ל,
ויבדלחט"א הרב אשר וייס
והרב שריאל רוזנברג שליט"א.
הארות והערות יתקבלו בברכה.

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולתן בן הרב ישראל זצ"ל

מי חטאת שעודם בפי הפרה: כתבו **תוספות**, אבל בעודם בפיה, לא בטלו. אע"ג דאמרין **במסכת פרה** (טג, דכל העופות פוסלין מי חטאת. אומר ר"י, דהתם מיירי קודם קידוש⁵, ונפסלים משום מלאכה. והר"ן כתב דהוא הדין בפיה נמי בטלו מתורת מי חטאת⁶, אבל במעיה אפילו טומאה קלה אין מטמאין, שהן משקה סרוח, ובפיה אע"פ שנפסלו, מטמאין טומאה קלה⁷.

⁵. לפני שהתקדשו כמי חטאת על ידי מתן אפר.

⁶. כדתנן במ' פרה (טג, דכל העופות פוסלין במי חטאת, והיינו מפני שמערבין בהן המשקין בפיהם. ר"ן.

⁷. מקורות - ר"ן (ח' י"ח א', ד"ה ביטלו). תוספות (ד"ה בטלו).